

TEIXEIRA DE CASTRO / PORTEKİZ DAVASI¹
(44/1997/828/1034)

Çev.: Fatih BİRTEK*

KARAR
STRAZBURG
9 Haziran 1998

Mevcut hüküm, Mahkeme Raporları ve Kararları (1998) içinde son haliyle yayınlanmadan önce yeniden yazım ve yayın incelemesine tabidir.

Ajanların Listesi

Belçika: Etablissements Emile Bruylant

¹ Karar İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi resmi web sitesi <http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Law/HUDOC/HUDOC+database> (Erişim Tarihi: 07.10.2009) kaynağında bulunan İngilizce metni esas alınarak tercüme edilmiştir.

* Polis Akademisi Başkanlığı Niğde Polis Meslek Yüksek Okulu öğretim görevlisi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku ABD doktora öğrencisi. fatihbirtek@hotmail.com.

Lüksemburg: Librairie Promoculture

Hollanda: B.V. Juridische Boekhandel- Antiguariaat A. Jongbloed- Zoon

ÖZET

Karar daire tarafından verilmiştir.

Portekiz, uyuşturucu trafiği hakkında verilen mahkumiyet temel olarak, suçun işlenmesine kışkırtmakla görevlendirilmiş iki polis memurunun ifadelerine dayanmıştır.

I. Sözleşme'nin 6Ş1. Maddesi

Delilin kabul edilebilirliği konusunda içtihadın özetlenmesi:

Uyuşturucu ticaretine karşı mücadele ile ilgili olayların içine doğrudan yerleştirilen muhafızlar ve gizli ajanların kullanılması sınırlandırılmış olmalıydı - polis kışkırtmasının sonucu olarak ele geçirilen delilin kullanılmasında kamu yararı ispat edilmemiştir.

Davada, Mahkeme öncelikle, uyuşturucu ile mücadelede düzenlenen ve bir hakim tarafından denetlenen operasyonların bir parçası olarak yer alan görevlilerin müdahalesi ile ilgilenmemiştir, yetkili otoriteler başvuranın uyuşturucu trafiğinde olduğu suçlaması için iyi nedene sahip olmamakla birlikte, davanın şartlarından dolayı gerekli olan müdahale, iki resmi polis memurunun kendilerini esas itibariyle başvuranın suç aktivitesi içerisinde pasif davranışla sınırlandırmamış olmaları nedeniyle suçun işlenmesine kışkırtır bir eylem tarzında uygulanmıştır. İki polis memurunun eylemleri, gizli ajanlıklarının ötesine gitmiş, onların müdahalesi ve müdahalenin yargılama aşamalarında yalanlanmasından, başvuranın başından beri kesin olarak adil yargılamadan yoksun bırakıldığı anlaşılmıştır.

Sonuç: İhlal (8 e karşı 1 oy ile)

II. Sözleşme'nin 3. Maddesi

3. maddenin ihlal edildiği şikayeti konusunda Mahkeme'den önce başvuru yapılmamıştır.

Sonuç: Mahkeme'nin kendi mekanizması ile karar vermesi için *önceden başvuru* zorunlu değildir (oy birliğiyle).

III. Sözleşme'nin 8. Maddesi

6Ş1. maddeye ilişkin bir ihlal hakkındaki bulguları göz önünde tutarak Mahkeme, 8. madde kapsamında yapılan şikayeti ayrıca incelemeye gerek görmemiştir.

Sonuç: Karar vermeye gerek olmadığına (oy birliğiyle) karar verilmiştir.

IV. Sözleşme'nin 50. Maddesi

Zarar: Kısmen kabul edilmiştir..

Harcama ve giderler: Portekiz'de yapılan harcamalar ve giderler kısmen ve Strazburg'daki harcama ve giderlerin tamamı iade edilmiştir.

Sonuç: Sorumlu Hükümet başvurana ayrıca belirttiği giderleri ödemelidir. (8 e karşı 1 oy)

MAHKEMENİN İÇTİHAT HUKUKUNA YAPILAN ATIFLAR

17.1.1970, Delcourt-Belçika; 20.11.1989, Kostovski-Hollanda; 27.9.1990, Windisch-Avusturya; 15.6.1992, Lüdi-İsveç; 23.4.1997, Van Mechelen ve Diğerleri-Hollanda.

Teixeira de Castro-Portekiz Davası'nda, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi, İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması'na İlişkin Sözleşme'nin 43. maddesine uygun biçimde görev alarak ve B Mahkemesi Kuralları'na ilişkin izinler sağlanarak, sayılan isimlerden bir Daire oluşturulmuştur:

Mr. R. BERNHARDT, Başkan

Mr. A. SPİELMANN,

Mr. N. VALTICOS,

Mrs. E. PALM,

Mr I. FOİGHÉL,

Mr. A. N. LOİZOU,

Mr. M. A. LOPES ROCHA,

Mr. B. REPIK,

Mr. V. BUTKEVYCH,

ve aynı zamanda katip Mr. H. Petzold ve yardımcı katip Mr. P.J. Mahoney.

26 Mart ve 18 Mayıs 1998 tarihlerinde özel olarak edilmiş ve açıklanan kararlar, sözü edilen son tarihte (18 Mayıs 1998) alınmıştır:

USUL

1. Olay Mahkeme'ye Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (Komisyon) tarafından 16 Nisan 1997 ve Portekiz Hükümeti (Hükümet) tarafından 17 Haziran 1997'de, Sözleşme'nin 32§1. ve 47. maddelerindeki üç aylık dönem içerisinde havale edilmiştir. Dava, Portekiz Cumhuriyeti'ne karşı, bir Portekiz vatandaşı olan Mr. Francisco Teixeira de Castro tarafından 25. Madde kapsamında Komisyon'a sunulan bir başvuru ile (No. 25829/94) oluşturulmuştur.

Komisyon'un talebi 44. ve 48. maddelere dayanmış ve Portekiz, deklerasyon yoluyla Mahkeme'nin zorunlu yargı yetkisini (46. madde) tanımış; hükümet'in müracaatı da 48. maddeye dayanmıştır. Talebin ve başvurunun gayesi, sorumlu Hükümet tarafından, davalı Hükümet'in Sözleşme'nin 3, 6§1 ve 8. maddeleri kapsamındaki yükümlülüklerine bir itaatsizliğin vuku bulup bulmadığını ortaya çıkaran bir hüküm elde etmektir.

2. Mahkeme B Kuralları'nın 35§3 (d) hükmü uyarınca yapılan soruşturmaya karşılık, başvuran yargılama süreçlerine katılmak istedi-

ğini beyan etmiş ve kendisini temsil arzusuyla avukat atanmıştı (Kural 31). Avukata, Portekiz dilini kullanması konusunda, Başkan tarafından izin verilmiştir.

3. Daire, Mr. R. Ryssdal, Mahkeme Başkanı (Kural 21 § 4-b) ve Portekiz ulusunun seçilmiş yargıcı (Sözleşme'nin 43. maddesi) Mr. M. A. Lopes Rohca'nın görevi gereği (*ex officio*) dahil edilmesiyle teşekkür etmiştir. 28 Nisan 1997'de, katibin mevcudiyeti ile, Başkan, isimleri yazılı yedi üye içinden kur'a ile seçilmiştir. Üyelerin isimleri, Mr. A. Spielmann, Mr. N. Valticos, Mrs. E. Palm, Mr. I. Foighel, Mr. A. N. Loizou, Mr. B. Repik and Mr. V. Butkevych (Sözleşme'nin 43/son maddesi ve kural 21 § 5). Daha sonra Mahkeme'nin başkan yardımcısı Mr. R. Bernhardt'ın 18 Şubat 1998 tarihinde ölmüş olduğundan, başkan yardımcısı Mr. Ryssdal olarak değişmiştir. (Kural 21§6. fıkra).

4. Daire'nin Başkanı olarak (Kural 21§6) Mr. Ryssdal, mevcut katipler vasıtasıyla, Hükümet'in ajanını, başvuranın avukatı ve Komisyon'un Temsilcisi ile yargılama usulü konusunda yargılama işlemlerinin kuruluşu konusunu istişare etmiştir (Kural 39§1 and 40). Üzerinde uzlaşılan usule uygun olarak, kayıt görevlisi 20 ve 22 Ekim 1997 tarihlerinde, Hükümet'in ve başvuranın dilekçelerini teslim aldı sırasıyla teslim almıştır. 12 Kasım ve 15 Aralık 1997 tarihlerinde dilekçeler için sınırlanan süreden sonra dosya içindeki iki belge tasnif edilmiş, başvuran Sözleşme'nin 50. maddesi kapsamında taleplerini beyan etmiştir. Mahkeme bütün bu hususları değerlendirerek 26 Mart 1998 tarihinde dilekçeleri görüşmeye karar vermiştir. Sekreterliğin, Komisyon'a 17 Kasım 1997 tarihli mektubu ile kayıt görevlisi, Komisyon Üyesi'nin gözlemlerini duruşmada sunmak istediğini bildirmiştir.

5. 16 Kasım 1997 tarihinde Mr. Ryssdal, yazılı mütalalarını tabi olduğu belli başlı şartlara uyararak sunan, merkez ofisi Londra'da olan bir insan hakları sivil toplum örgütünün mütalalarını sunmalarına izin vermiştir. Yazılı mütalalar 30 Ocak 1998 tarihinde teslim alınmış ve kayda girilmiştir.

6. Katip, Başkan'ın yönergesi mucibince, 30 Ocak 1998 tarihinde, yargılama işlemlerinden önce dosyayı Komisyon önüne getirmiştir.

7. Başkan'ın kararı gereğince, 24 Mart 1998 tarihinde Strazburg'ta, İnsan Hakları Binası içinde açık yargılama yapılmıştır.

Mahkemede öncelikle huzura çıkan:

(a) Hükümet adına *Mr. A. HENRIGUES GASPARD, Başsavcı Yardımcısı- Ajan*

Mr. M. SIMAS SANTOS, Başsavcı Yardımcısı

Temyiz Mahkemesi

(Ceza Bölümü), Danışman;

(b) Komisyon adına

Mr. I. CABRAL BARRETO, Üye;

(c) Başvuran adına

Mr. J. LOUREIRO ve

Ms. R. MALVARLOUREIRO her ikisi de Vila Nova de

Famalição Barosu'ndan, Avukat

Mahkeme, *Mr. Cabral Barreto, Mr. Loureiro, Mr. Henriques Gaspar ve Mr. Simas Santos'un* konuşmalarını dinlenmiş ve hükümet ve başvuranın temsil dokümanları duruşmada ortaya konmuştur.

OLAYLAR

I. DAVANIN ŞARTLARI

8. *Mr. Francisco Teixeira de Castro, 1995 yılında doğmuş, Campelos'te (Guimaraes) yaşayan bir Portekiz vatandaşıdır. Söz konusu tarihte bir tekstil fabrikasında çalışmış ve hapisneden serbest bırakıldığı zamandan beri iş bulamamıştır.*

A. İki polis görevlisinin müdahalesi ve başvuranın yakalanması

9. Uyuşturucu ticaretinin gözetlenmesi operasyonunu ile ilgili olarak, Famalição polis merkezi Kamu Güvenliği Polisi'nden (PSP) iki sivil polis memuru, kendi tüketimi için esrar satın almaktan ikinci derece uyuşturucu ticaretinin şüphelisi olan V. S. ile defalarca kişisel ilişki kurmuştur. Sivil polisler, V. S. vasıtasıyla, ondan birkaç kilo esrar satın almak istediklerini teklif edip, ona uyuşturucuyu sağlayan kişinin kimliğine ulaşabileceklerini ümit etmişlerdir. Onların polis memuru olduğunun farkında olmayan V. S. bir uyuşturucu sağlayıcısı bulmaya

razı olmuş ancak, iki görevlinin ısrar etmiş olmasına rağmen, V. S. her hangi bir sağlayıcı bulamamıştır.

10. 30 Aralık 1992 tarihinde, geceyarısından kısa süre önce, iki polis memuru V. S.'nin evine gidip eroin satın almak istediklerini belirtmiştir. V. S., Francisco Teixeira de Castro dan, biraz eroin bulabilecek biri olarak bahsetmiş ve ancak Francisco Teixeira de Castro'nun adresini bilmediği için adresi F. O. dan tedarik etmesi gerekmektedir. Daha sonra dördü birlikte alıcı olduğu iddia edenlerin (gizli polislerin) aracında, başvuranın (Francisco Teixeira de Castro) evine gitmişlerdir. Başvuran Francisco Teixeira de Castro, F.O'nun isteği üzerine dışarıya çıkmış ve iki polis memurunun bulunduğu otomobile binmiş ve V.S. ile birlikte burada bulunmuştur. Polis memurları, Portekiz Bankası'ndan temin ettikleri bir para çantası göstererek, 200.000 escudo (PTE) fiyat üzerinden 20 gram eroin satın almak istediklerini söylemişlerdir.

11. Mr. Teixeira de Castro eroin tedarik etmeyi kabul etmiş ve F.O.'nun eşliğinde, kendi arabası ile başka birinin (J.P.O) evine gitmiştir. J.P.O ise, başka birinden, birinin ağırlığı on gram, diğer ikisinin ağırlığı beşer gram olan üç eroin poşedi temin etmiş ve döndüğünde para ile takas etmek suretiyle onları başvurana (Mr. Teixeira de Castro) teslim etmesine rağmen aldığı para miktarının 100.000 PTE' nin üstünde olduğunu tam olarak bilmemektedir.

12. Daha sonra başvuran, uyuşturucuları V. S.'nin evine götürmüş ve V.S. bu arada dışarıda bekleyen iki polis memurunun yanına geri dönmüş ve evin içerisinde pazarlık yapmıştır. Polis memurları, V. S.'nin davetiyle içeriye girmiş; daha sonra başvuran cebindeki eroin poşetlerinden bir tanesini dışarı çıkardığı sırada, iki polis memuru kimliklerini açıklamış ve başvuranı, V. S. ve J.P.O yu saat 02.00 sıralarında yakalamıştır.

B. Adli Yargılama Süreci

1. Hazırlık Soruşturması

13. Sonraki gün, başvuran önce Famaliçao Ceza Mahkemesi'nde bir tetkik hakimi önüne çıkarılmış ve mahkemece tutuklanmıştır.

14. 29 Ocak 1993 tarihinde, başvuran tahliye için başvuruda bulunmuştur. Başvuran, tutuklamanın hukuka aykırı olduğunu, Sözleşme'nin 3., 6. ve 8. maddelerini ihlal ettiğini öne sürmüştür. Mahkeme'ye yaptığı sunumda, *suç işlediği andan beri sadece ve sadece polis memurlarının iradesi ile suç işletildiği ve iki polis memurunun hukuka aykırı ve ahlak dışı davranışının bir sonucu olarak tutuklandığını* beyan etmiştir.

15. Tetkik hakimi, 16 Şubat 1993 tarihli bir kararın ile başvuranın talebini reddetmiş ve red kararı 21 Nisan 1993 tarihinde Oporto Temyiz Mahkemesi (*Tribunal da Relação*) tarafından onaylanmıştır.

16. Başvuranın, haksız yakalama ve tutuklama için Anayasa Mahkemesi'ne (*Supremo Tribunal de Justiça*) yaptığı iki müracaat, 11 Mart ve 13 Mayıs tarihlerinde reddedilmiştir. 13 Mayıs tarihli Anayasa Mahkemesi Kararı'nda, her ne kadar, eroin satışında iki polis memuru ajan provakatör olarak görevlendirilmiş olsa da, *sonradan başvuranın uyuşturucunun sahibi olduğu ortaya çıkarıldığı için*, başvuranın tutuklanmasının haklı olduğuna karar verilmiştir.

17. 26 Ağustos 1993 tarihinde Savcı, başvuran ve V. S. ile ilgili görüşlerini dosyaya koymuş ve itham altındaki diğer iki kişi, F. O. ve J.P.O'nun soruşturması hakkında *takipsizlik kararı vermiştir*.

18. Dava dosyası, Santo Tirso Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir. (Tribunal de Circulo)

2. Yargılama ve Temyiz

(a) Santo Tirso Ceza Mahkemesi'nden Önceki Dönem

19. 23 Kasım 1993 tarihli bir duruşmada mahkeme, aralarında iki polis memuru ve F. O'nun da bulunduğu bazı tanıkları dinlemiştir.

20. 6 Aralık 1993 tarihinde mahkeme, başvuranı suçlu bulmuş ve onu 6 yıl hapse mahkum etmiştir. V. S'nin yirmi günlük hapis cezası para cezasına çevrilmiştir. Mahkeme, *gizli görevli ajanın ve daha doğrusu bir ajan provakatörün kullanılmasının, iç hukuk mevzuatında yasaklanmış gözükmediğini dikkate almış, suçlanan kişinin kişisel özgürlüğünün feda edilmesinin ve korunan değerlerin önemi bakımından haklı olduğunu ortaya koymuştur*. Çünkü, başvurana ilk önce F. O. aracılığıyla yaklaşı-

mış ve PSP görevlilerinin davranışı, suç işlenmesinde sonuca götüren (kesin) hareketler değildi. Mahkeme, söz konusu hükme, birlikte dava olunan F. O., V. S., başvuranın kendisinin ve esas olarak iki polis memurunun tanıklığı ile ulaştığını açıklamıştır.

(b) Temyiz Mahkemesi'nden Önceki Dönem

21. 14 Aralık 1993 tarihinde başvuran, diğer hususlarla birlikte *adil yargılanma hakkında bir ihlalin olduğu yakınması ile Sözleşme'nin 6. maddesine dayanarak*, karara karşı Temyiz Mahkemesi'ne müracaat etmiştir.

22. 25 Mayıs 1994 tarihli bir kararında Temyiz Mahkemesi, başvuranın, bütün mahkeme kararlarına karşı yaptığı müracaatı reddetmiş ve

"Mevcut olayda, PSP memurları... kendileri Francisco Teixeira de Castro'ya takdim edilinceye kadar son derece baskılı olduğu tartışmasızdır. Bununla birlikte söz konusu baskı, yalnızca olağan karar aldırılmayı sağlamak içindi. Polis memurları biliyordu ki, V.S. uyuşturucu kullanıcısıydı ve aranan gizli kişi V.S.'ye uyuşturucu temin etmekle mesul kişiydi. Esrar kullanılabilir bir madde olmadığı için, eroin elde etmek için uğraştılar ve Francisco Teixeira de Castro ile tanıştılar ki o, polis memurlarının sahte tekliflerini, anlaşma (uyuşturucu pazarlığı) üzerinden, zamanımızın en büyük belasını istismar etmek suretiyle bir kar elde etmeyi amaçladığı için kabul etmiştir."

Başvuranda bulunan önemli miktarda uyuşturucu ve şüpheliler yakalandığında, bunun sonucu olarak iki PSP memurunun gayreti ödüllendirilmiştir.

Kaldı ki, Kamu Güvenliği Polis memurları gibi Famalição polis merkezinin de dayanak noktası, iki polis memurunun suç soruşturmacıları (Ceza Yargılama Kanunu'nun 1. maddesi) görevinde bulunuyor olması ve onların kanuni dayanakları altında onlara yetkiler verilmesi ve *daha yüksek bir makama başvuruya gerek olmaksızın*, suçlar hakkında bilgi toplamak, suçluları tespit etmek ve her türlü önlemi, delilleri derhal muhafaza etmek yetkilerinin bulunmasıdır. (Ceza Yargılama Kanunu'nun 55§2. maddesi)

...

Polis memurları, suç soruşturma süreci içinde mahkemenin görev-

lileri olarak hareket etmekte ve fakat bu, kanunen tanımlanan özel kurallar içinde, kendilerinin görevlendirilmediği uygulamalar içindeki usuli aşamalarda karar almalarında onları engellemektedir.

Savcı, mütalaasında, PSP memurlarının hukuk içerisinde hareket ettiğini ve davranışlarının delilleri kabul edilemez bir biçimde ele geçirmeye dönüştürmediğini ifade etmiştir.

Bu şartlar altında, Francisco Teixeira de Castro'nun müracaatı tamamiyle temelsizdir."

Bu mülahazalar ışığında, Temyiz Mahkemesi, başvuruyu reddetti ve aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş bütün kararları onaylamıştır.

ii. Yürürlükteki İç Hukuk

A. 13 Aralık 1983 Tarih ve 430/83 Sayılı Yasal Hüküm

23. 13 Aralık 1983 tarih ve 430/83 sayılı Yasa'nın Uyuşturucu Ticratine ilişkin, söz konusu zamanda yürürlükte olan aşağıdaki ilgili hükümlerine göre:

Madde 23Ş1

"Her kim, yetkili makamların izni bulunmaksızın, 36. maddede beyan edilen sebeplerden başka tablo 1 ve 3 te işaret edilen her bir madde ve preperatı; yetiştirir, üretir, mamul hale getirir, kullanıma sunar, satlığa çıkarır, satar, dağıtır, satın alır, devreder, her hangi bir miktar kabul eder, başka birinden tedarik eder, nakleder, ithal eder, taşır ve ülke dışına götürür ya da kanuna aykırı olarak zilyedliğinde bulundurur ise 6 yıldan 12 yıla kadar hapis cezasına ve 50.000 escudo dan 5.000.000 escudoya mahkumiyet ile sorumlu olacaktır."

Madde 52

"1. Bir kriminal soruşturma ajanı ki, ilk soruşturma esnasında ve kimliğini açığa çıkarmaksızın, başka bir kişi veya üçüncü bir şahıs vasıtasıyla bir narkotik veya psikotropik maddeler kabul eder ya da arz ederse, bu davranışından dolayı adli soruşturma ile sorumlu tutulmayacaktır."

2. Bu gibi durumlarda, göreve ilişkin bilgi en geç 24 saat içerisinde olay dosyasına eklenmiş olacaktır.”

24. Uyuşturucu ticareti şu anda 22 Ocak 1993 tarih ve 15/93 sayılı yasa hükmü ile düzenlenmektedir. 430/83 Sayılı Yasa hükmünün 52. maddesi yeni yasanın 59. maddesi ile her hangi bir değişikliğe uğramadan yeniden düzenlenmiştir.

B. Ceza Yargılama Kanunu

25. Olay anında, Ceza Yargılama Kanunu’nda düzenlenen temel hükümler şu şekildedir:

Madde 126

“1. Delil, işkence yaparak, zor kullanılması ya da her hangi bir fiziksel veya psikolojik korkutma vasıtasıyla ele geçirilmiş ise geçersiz ve kabul edilemezdir.

2. Mağdur ayrıca rıza göstermiş olsa bile, delil aşağıda sayılan vasıtaların herhangi biri ile elde edilmiş ise, psikolojik ya da fiziksel korkutma ile elde edilmiş farzedilecektir.

(a) Kötü muamele ile, müessir fiil veya başka bir metodla, hipnoz ya da zalim davranarak ya da bir kişinin kararlarını açıklama özgürlüğünde hileli davranışlarla,

...

4. Bu madde kapsamında nerede ki, ciddi bir cürüm oluşturacak davranışlarla bir delil elde edilmiş ise; bu delil, sadece bu yolla elde edilmiş olmasının sorumluluğunu ortaya çıkarmak için kovuşturma yapmak amacıyla kullanılması mümkündür.”

Madde 241

“Savcı, kendi soruşturmaları sırasında, suç soruşturmakla sorumlu polis memurları tarafından aşağıda sayılan şartlara uygun bir biçimde rapor edilmiş ise bu suçu görevi gereği öğrenmiştir.”

Madde 242

“Suç işleyenin kimliği bilinmiyor olsa bile, bir suç soruşturma makamlarına rapor edilmiş olmalıdır.

(a) Polis tarafından dikkat etmelerine rağmen her hangi bir suç işlenmesi durumunda;

...”

C. İçtihat ve Hukuki Dayanak

26. Temyiz Mahkemesi öngörülen belli koşullar altında, uyuşturucu ticaretine karşı mücadelede gizlice içeri sızan görevlilerin kullanılmasını kabul etmektedir. (12 Haziran 1990, BMJ n. 398, p. 282; 14 Ocak 1993, Col. Jur. (STJ), 1993-I, p. 270; 5 Mayıs 1994, Col. Jur. (STJ), 1994-II, p. 215, davalarında verilen hükümler, ve 22 Haziran 1995, Col. Jur. (STJ), 1995-II, p. 238; 6 Temmuz 1995, Col. Jur. (STJ), 1995-II, p. 261 ve 2 Kasım 1995 Col. Jur. (STJ), 1995-III, p. 218 kararları.

27. Portekiz hukuk öğretisi (ve diğer Avrupa ülkeleri) “gizlice içeri sızan görevli” ve “gizli ajan” ve “ajan provakatör” terimleri arasındaki farkı ortaya çıkarmıştır. İlk bahsedilen – infiltrator- kendini bilgi toplamakla sınırlamaktadır, oysa sonuncusu –ajan provakatör-, bilfiil kişileri bir cürüm işlemeye teşvik eden kimsedir. Portekiz’de, söz konusu zaman diliminde yürürlükte olan kanunlar nazarında bilirkişiler, gizli ajan tarafından elde edilen delilleri kabul edilebilir bulmuş ve fakat ajan provakatörler tarafından elde edilen deliller konusunda daha çekingen davranmışlardır. (Örnek için bkz. Costa Andrade, *Sobre as proibições de prova em processo pênal*, Coimbra, 1992, pp. 220 vd. ve A.G. Lourenço Martins, *Droga. Prevenção e tratamento. Combate ao tráfico*, Coimbra, 1984, pp. 154 v.d. ve daha yakın bir tarihte, “Droga e direito”, *Aequitas, Editorial Noticias*, 1994, pp. 278 v.d.)

KOMİSYONDAN ÖNCEKİ YARGILAMA İŞLEMLERİ

28. Mr. Teixeira de Castro, Komisyon’a 24 Ekim 1994 tarihinde başvurmuştur. O, polis memurlarının kendisini suç işlemeye teşvik etmesinin akabinde suç işlediğinden ve bu suretle adil bir şekilde yargı-

lanmadığından yakınlıkla Sözleşme'nin 6§1. maddesine dayanmıştır. Başvuranın görüşüne göre, bu eylemler aynı zamanda Sözleşme'nin 3 ve 8. maddelerini de ihlal etmektedir. Ayrıca, kendisinin ayrımcılığa tabi tutulduğuna, davadaki diğer kişilerin kendisine göre daha hafif cezalara çarptırıldığı veya soruşturmalarının takipsizlikle sonuçlandırıldığına dikkat çekmiştir.

29. 24 Haziran 1996 tarihinde Komisyon, mümkün olduğunca soruşturma işlemlerinin doğruluğu konusu ile ilgilenerek başvurunun (Başvuru No. 25829/94) kabul edilebilir olduğunu beyan etmiş ve geriye kalan kısım için kabul edilemezlik kararı vermiştir. Komisyon'un 25 Şubat 1997 tarihli raporunda (madde 31), Sözleşme'nin 6§1. maddesinin ihlal edildiği (30 a karşı 1 oy ile) fakat 3. maddesinin ihlal edilmediğini (oy birliği ile) ve aynı zamanda bu madde bakımından inceleme yapmanın gerekli olmadığını bunun yanında 8. Maddeye ilişkin bir ihlal (30 oya karşılık 1 oy ile) bulunduğu görüşünü ifade etmiştir. Komisyon görüşünün tam metni ve karar içindeki karşı görüşler bu hükmün ekinde tekrarlanmıştır.

HÜKÜMETİN MAHKEME'YE SON SUNUMU

30. Hükümet, Mahkeme'ye sunduğu dilekçesinde, "Söz konusu olayda Sözleşme'nin 6§1. Maddesine bir ihlal bulunmadığını savunmuştur".

HUKUK

I. Sözleşme'nin 6§1. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası

31. Mr. Teixeira de Castro, adil bir yargılama yapılmadığından ve gizli ajan polis memurları tarafından suça teşvik edilmesinin akabinde bir suç işlediğinden yakınmıştır. Başvuran, Sözleşme'nin 6§1. maddesine dayanmıştır ki, bu maddenin mevcut olayla ilgili bölümü aşağıdaki gibidir:

"Kendisine karşı bir suç itham edilen herkes... suçlamalar konusunda... herkes ... bağımsız mahkeme tarafından... makul sürede.....adil yargılanma hakkını haizdir"

Başvuran, suç sabıkası olmadığını ve ajan provokatörler tarafın-

dan müdahale edilmeden asla suç işlemediğini iddia etmiştir. Ek olarak, her hangi bir hazırlık soruşturması bulunmaksızın ve mahkeme tarafından herhangi bir denetim söz konusu olmaksızın polis memurlarının, kendisinin insiyatifi üzerine etki ettiğini iddia etmiştir.

32. Hükümet, özellikle uyuşturucu ticaretine karşı mücadelede, çoğu Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin de içinde bulunduğu çok sayıda hükümetin özel soruşturma yöntemlerini kabul ettiğini öne sürmüştür. Toplum, demokratik toplumların temellerini tahrip eden suç faaliyetlerinin türleri için teknikler keşfetmiştir. 430/83 sayılı Yasa'nın 52. maddesi ve aslında 1988 tarihli Birleşmiş Milletler Yasadışı Uyuşturucu Madde ve Psikotropik Maddelerin Ticaretine Karşı Sözleşme ve 1990 tarihli Suç Gelirlerinin Aklanması, Araştırılması, Zaptedilmesi ve Müsaderesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi somut olayın özelliklerine uygun olduğundan, bu şekilde, rolü, "*ajan provakatörlerin*" aktivitesi ile hiç orantılı olmayan gizli ajanın kullanılmasına müsaade etmiştir. Bunun yanında Ceza Yargılama Kanunu'nun 126§1 ve 2,a maddesi öyle yüksek standartlar ortaya koymuştur ki, bu standartlar delil elde etmek için, hukuki ve meşru kabul edilecek davranışlar bir araya gelerek gerçekleştirilecek standartlardır.

Söz konusu olayla ilgili iki polis memuru, "*ajan provakatör*" olarak tanımlanamamıştır. Gizli ajanın yarattığı bir suça teşvik hareketinin gerçekleştirdiği yerde, *önceden olmayan ve o durumda zaten suç işlelmeye yatkın olan bir failin olması*, davalarda ortaya konulan bir ayrımdır. Söz konusu olayda, polis memurları, sadece Mr Teixeira de Castro tarafından ortaya konulan, önceden var olan gizli bir suç işleme kastını, taşıyıcı (suçlananlardan bir tanesi) F. O.'nun elverişli durumu vasıtasıyla başvurana baskı uygulanmadan açığa çıkarmışlardır ki, başvuran hemen akabinde uyuşturucu temin etmeye ve hareketi icra etmeye ilgisini göstermiştir. Ek olarak başvuran, "*alıcılar*" (polis memurları) tarafından talep edilenden daha fazla miktarda uyuşturucu ile yakalanmıştır.

Son olarak, yargılama işlemleri süresince Mr. Teixeira de Castro, iki polis memuruna ve diğer tanıklara soru sorma ve onlarla yüzleşmek gibi bir imkana sahip olmuştur. Temyiz Mahkemesi takdirinde, tek başına iki polis memurunun müdahalesini değil aynı zamanda diğer delileri de dayanak almıştır. Burada yargılamanın dürüstlüğü-

nün altının oyulduğunu ileri sürecek hiçbir olay meydana gelmemiştir.

33. Komisyon, eğer sadece polis memurlarının hareketlerinin bir sonucu değilse, suç işlendiğini ve başvuranın oldukça ağır bir ceza ile mahkum edilmiş olduğunu gözönünde tutmuştur. Suç hareketlerinde, başka yolla zorlama vuku bulmamışsa polis memurları suça teşvik etmiştir. Şu durumda yargılama işlemlerinin dürüstlüğü, adilliği telafi olunamaz bir biçimde etkilenmiştir.

34. Mahkeme, kanıtların kabul edilebilirliği öncelikle ulusal hukuka göre düzenlenecek bir meseledir ve deliller için genel bir kural deliller elde edilmeden önce ulusal mahkemeler tarafından tayin edileceğin tekrarlamaktadır. Mahkeme'nin Sözleşme kapsamındaki görevi, *usulüne uygun bir biçimde delil olarak kabul edilip edilmediğine hüküm vermek değildir fakat mümkün olduğunca yargılama süreçlerinin, toplanmış delilleri de kapsayan bir tarzda, bir bütün olarak adil olup olmadığını tespit etmektir* (Bu hususlara ek olarak bkz. Van Mechelen ve Diğerleri- Hollanda kararı 23 Nisan 1997, Mahkeme Raporları ve Kararlar, 1997/III, p. 711, § 50).

35. Daha ayrıntılı olarak, Sözleşme, ceza yargılama süreçlerinin soruşturma safhasında ve bu safhada suçun mahiyetine göre, izinler, isimsiz muhbirler gibi kaynaklara istinad edilmesine engel olmaz. Dahası, bunun sonucu olarak ortaya çıkan muhbir beyanlarının mahkeme tarafından adil bir hükmün kurulmasında farklı bir önemi vardır (Karşılaştırma için bkz. 20 Kasım 1989 tarihli, Kostovski- Hollanda kararı, Series A no. 166, p. 21, § 44) .

36. Uyuşturucu ticaretine karşı mücadeleyle ilgili olayların içine yerleştirilmiş olsa dahi, doğrudan yerleştirilen muhafızlar ve gizli ajanların kullanılması sınırlandırılmış olmalıdır. Organize suç meydana çıktığı sırada hiç şüphesiz uygun önlemler almaya ihtiyaç duyulmakla birlikte, adaletin adil bir biçimde işlemesi hakkı seçkin bir konumda muhafaza edilen konumu (Bkz. 17 Ocak 1970 tarihli Delcourt-Belçika, Seri A no. 11, p. 15, § 25), bu hak amaçlara (belirlenen suç politikası) ulaşmak uğrına feda edilmemiş olmalıdır.

37. Mahkeme öncelikle, mevcut uyumsuzluğun Lüdi/İsviçre (Bkz. 15 Haziran 1992 tarih, Seri A no. 238) olayından ayırt edilebilir olduğu-

na dikkat etmektedir ki, o olayda İsviçre makamları, Alman polisi tarafından haberdar edilmiş, olaydan tetkik hakimi (soruşturma hakimi) haberdar idi (olay tetkik hakiminin bilgisi dahilindeydi) ve olayla ilgili polis memurları yeminli dinlenmişti. Polis memurlarının rolü gizli bir ajan olarak sınırlandırılmıştı.

38. Mevcut davada, iki polis memurunun aktivitesinin gizli ajan görevinin ötesinde olup olmadığına karar verilmesi zorunludur. Mahkeme, Hükümet'in, bir anti- uyuşturucu trafiğine operasyonun parçası olarak yer alan polis memurlarının müdahalelerinin sınırlandırmadığını ve bir hakim tarafından denetlenmediğini belirtmektedir. Bu durum, yetkili otoritelerin her ikisi bakımından da, Mr. Teixeira de Castro'nun bir uyuşturucu taciri zanlısı olarak kabul edilmesinde iyi bir nedene sahip olduğu ispat edebilir görünmemekte, aksine Mr. Teixeira de Castro, adli sabıkaya sahip değildi ve kendisiyle ilgili olarak hazırlık soruşturması açılmamıştı. Doğrusu, Mr. Teixeira de Castro, münhasıran polis memurları, araçlar V. S. ve F. O'nun vasıtasıyla onunla bağlantı kurmaya gelinceye kadar polis memurları tarafından bilinmiyordu (Bkz. yukarıdaki 10. paragraf).

Bunun yanında, uyuşturucular başvuranın evinde değildi ve Mr. Teixeira de Castro uyuşturucuları üçüncü bir kişiden temin etmiştir ki, üçüncü kişi de başka bir kişiden devralarak uyuşturucuyu elde etmiştir (bkz. yukarıdaki 11. paragraf). Oysa Temyiz Mahkemesi'nin 5 Mayıs 1994 tarihli kararında, Mr Teixeira de Castro yakalandığında, polis memurları tarafından, teşvik edilenin ötesine geçilerek, polis memurlarının talep etmiş olduğu çok miktarda uyuşturucunun Mr. Teixeira de Castro'nun zilyedliğinde olduğuna işaret edilmiştir. Burada Hükümet'in, başvuranın suç işlemeye yatkın olduğu argümanını destekleyen bir delil bulunmamaktadır. Bu olaylardan çıkan zorunlu sonuç, iki polis memurunun Mr. Teixeira de Castro'nun suç aktivitesinin soruşturulması sırasında kendilerini, esasında pasif bir davranışta bulunmakla sınırlandırmadıkları gibi tıpkı suçun işlenmesine teşvik eder bir tarzda bir etki uyguladıklarıdır.

Son olarak, Mahkeme, ulusal mahkemelerin kararlarında temel olarak iki polis memurunun ifadelerine dayanılarak başvuranın mahkum edildiğini belirtmiştir.

39. Bütün bu düşünceler ışığında, Mahkeme, polis memurlarının suça kışkırttığı ve olayda onların müdahalesi olmadan da suçun işlenmiş olacağına dair hiçbir bulgu öne sürülmediğinden; iki polis memurunun hareketlerinin onların gizli ajanlığının ötesine geçtiği sonucuna ulaşmıştır. Söz konusu müdahale ve onun tezip edilmiş (karşı çıkmış) ceza yargılaması sürecinde kullanılması, başvuranın adil yargılanma hakkından mahrum bırakıldığı iddiasının başlangıçtan beri doğru olduğu anlamına gelmemtedir. Sonuç olarak, Sözleşme'nin 6/1. maddesi bakımından bir ihlal bulunmaktadır.

II. Sözleşme'nin 3. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası

40. Mr. Teixeira de Castro'nun Komisyon'a yaptığı başvurusunda, aynı zamanda Sözleşme'nin 3. maddesi, "*insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı*" bakımından da bir ihlalin söz konusu olduğunu iddia etmiştir.

41. Mahkeme, bu noktaya ilişkin olarak daha önce, ne başvuranın, ne de Hükümet ya da Komisyon üyesinin hiç bir argüman göstermediğine dikkat etmiştir. Mahkeme, kendisine yapılan talebin, bu nokta ile ilgilenmek için yeterli olmadığını ifade eder.

III. Sözleşme'nin 8. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası

42. Mr. Teixeira de Castro, şikayet ettiği olayların Sözleşme'nin 8. maddesini de ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Sözleşme'nin 8. maddesi temin eder ki:

"Herkes özel yaşamına, aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesini istemek hakkına sahiptir".

"Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir."

43. Mahkeme, yukarıda 39. paragrafta ulaşılan sonuçları göz önünde tutarak, tıpkı Komisyon gibi, 8. madde kapsamında yapılan şikaye-

tin ayrıca incelenmesinin gerekli olduğunu düşünmemektedir.

IV. Sözleşme'nin 50. Maddesinin Uygulanması

44. Sözleşme'in 50. maddesi temin eder ki,

"Mahkeme, bir Sözleşmeci Tarafın yargı mercileri veya herhangi başka bir resmi mercii tarafından verilmiş olan bir kararın veya alınmış olan bir tedbirin bu Sözleşme'den doğan yükümlülüklerle tamamen veya kısmen çatıştığına ilişkin bir hükme varırsa ve eğer ilgili tarafın iç hukuku bu karar veya tedbirin sonuçlarını ancak kısmen gidermeye uygun ise, Mahkeme kararında gerekli görüldüğü takdirde zarar gören tarafa adil bir tatmin şeklinde hükmolunur."

45. Başvuran, maddi ve manevi zararları için tazminat ve dava masrafları ve giderleri için geri ödeme talep etmiştir.

A. Zarar

46. Mr. Teixeira de Castro ilk olarak, iki polis memurunun müdahalesi olmaksızın mahkum edilemeyeceği temelinden hareketle, 6 yıllık mahkumiyetin cezaevinde geçirdiği üç yıllık dönem bakımından, kazanç kayıpları için 2.052.000 escudo (PTE) talep etmiştir. Temyiz Mahkemesi'nin 5 Mayıs 1994 tarihli kararında işaret ettiği gibi aylık geliri 57.000 PTE idi. Mr. Teixeira de Castro aynı zamanda kazanç kaybı için 15.000.000 PTE talep etmiştir. Çünkü hapisnedenen dışarı çıktığında, işten atılmıştı ve bir uyuşturucu taciri olarak damgalandığı için başka bir iş bulması mümkün değildi. Başvuran beyan ettiği manevi tazminat olarak, 5.000.000 PTE talep etmiştir. Hapishaneye atılmış ve bu nedenle kazanç elde edemediğinden dolayı eşi ve çocuğunun aç kalmış ve bilinen bu sure içerisinde şiddetli bunalıma düşmüştür. Mahkum edilmesinden sonra, onun hayatı bir utanç silsilesine dönmüş; arkadaşlarını kaybetmiş ve kendi aile üyeleri tarafından yabancılaştırılmıştır.

47. Hükümet, iddia edilen zararlar ve ihlalin izi arasında sebep sonuç bağlantısı olmadığını ileri sürmüştür ki, başvuranın durumunun olmayan bir müdahale ile tamamen değiştirildiği üzerine düşünmek mümkün değildi. Hükümet'in görüşüne göre, bir aykırılığın bulunması halinde uğranılan manevi zararlar için tazminat talebi istenebilir.

48. Komisyon'un bir üyesi, başvuranın gözaltında alınması ile doğrudan 6. madde ile bağdaşmayan delilin kullanılmasından meydana geldiğini, eğer Mahkeme hükmederse, Windisch/Avusturya (bkz. 27 Eylül 1990 tarihli karar, Series A no. 186, p. 12, § 35) davasında yaptığı gibi maddi ve manevi zararları için toplam bir miktarın ödenebileceğini tavsiye etmiştir.

49. Mahkeme şu görüşü paylaşmıştır ki, dava dosyasındaki dokümanlardan, eğer iki polis memuru müdahale etmeseydi, şikayet edilen hapis süresine hükmedilmemiş olacağı anlaşılmaktadır. Mr. Teixeira de Castro'nun, özgürlüğünden ve imkanlarından mahrum bırakıldığında oluşan kazanç kayıpları ve ziyanının her ikisi de, hapisten çıktıktan sonra güncel hale gelmiştir - ve aslında Hükümet tarafından kabul edilmemiştir- ve onu, sadece manevi tazminat olarak elde etmeye hak kazanır. Bunun gibi, başvuran uğradığı tartışılmaz manevi zararı, sadece bir ihlalin tespit edilmesi ile telafi edilemez.

İlgili bütün etkenleri göz önünde tutarak ve Sözleşme'nin 50. maddesine uygun bir biçimde, hakkaniyet temelinde hüküm ile, Mahkeme başvurana, maddi ve manevi zararları için 10.000.000 PTE ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraf ve Giderler

50. Mr. Teixeira de Castro yargılama giderleri ve masraflarını şu şekilde bildirmiştir ki:

(a) 95.000.000 PTE, Portekiz mahkemelerince verilen, Portekiz Hükümeti'nin sadece 35.000 PTE yasal yardım yoluyla bir toplam meblağ ödemesinden önceki yargılama işlemleri için ve,

(b) 1.500.000 PTE, Komisyon ve Mahkeme'den önceki yargılama işlemleri için.

51. Hükümet, başvuranın taleplerini haksız (talepler) olarak mütalaa etmiştir.

52. Komisyon delegesi, başvuranın aldığı yasal yardıma ek olarak Sözleşme kurumlarının yargılama süreçlerinden önceki dönem bakımından bir meblağın ödenmesine hükmedilmesi konusunda fikir edinmiştir.

53. Mahkeme söz konusu zamanda başvuranın avukatı, ilgili Portekiz otoriteleri tarafından yasal yardım sistemi kapsamında, yalnızca yasalara dayanan işlem miktarının ödendiğini kabul ettiğini bildirmiştir. Bu olaylar içerisinde, vekilinin (avukatının) Mr. Teixeira de Castro'nun ilave harçlarını ödeme yükümlülüğü altında olması düşünülemezdi (bkz. yukarıda 37. paragrafta sözü edilen Windisch kararı).

54. Mr. Teixeira de Castro aynı zamanda Sözleşme kurumlarından önceki yasal yardımı da elde etmiştir. Mahkeme, Strazburg yargılama süreçlerinde, giderler ve harcamalar için ölçsüz talep edilen tutarı dikkate almaz. Mahkeme sonuç olarak, bu başlık altında halihazırda 19.801.70 Fransız francı yasal yardım alınmış olduğu için, 1.500.000 PTE ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

55. Mahkeme mevcut bilgilere göre, mevcut hükmün kabul tarihinde, Portekiz'de geçerli kanuni faiz oranı yıllık %10'dur.

Bu nedenlerden dolayı Mahkeme,

1. 8'e karşı 1 oy ile Sözleşme'nin 6§1. maddesinin ihlal edildiğini;
2. Oy birliği ile Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin incelenmesine gerek olmadığını;
3. Oy birliği ile, olayın aynı zamanda Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında incelenmesine gerek olmadığını;

4. 8'e karşı 1 oy ile:

(a) Sorumlu Hükümet'in başvurana müteakkip üç ay içerisinde aşağıda sayılan giderleri ödemesine:

(i) 10.000.000 (on milyon) escudo maddi ve manevi zararlar için;

(ii) Masraflar ve giderler için, kararlaştırılan tarihte uygulanabilir oranlar escudoya dönüştürülerek 19.801.70 Fransız francı (on dokuz bin sekiz yüz bir fransız francı yetmiş santim) düşülerek, 1.800.000 (bir milyon sekiz yüz bin) escudo; ve

(b) Karar verilmesinden, yukarıda sözü edilen üç aylık sürenin sonuna kadar yıllık %10 basit faiz oranı ile bu giderlerin toplamının ödenebileceğine;

5. Sadece tatmini amaçlayan kalan kısım oy birliği ile reddine; karar vermiştir.

Hüküm, 9 Haziran 1998 tarihinde Strazburg'ta insan hakları binasında aleni duruşmada verilmiş ve İngilizce ve Fransızca yazılmış dillerinde yazılmıştır.

Sözleşme'nin 51§2. maddesi ve B Mahkemesi Kuralları, Kural 55§2 gereğince, Mr. Butkevych'in karşı oyu bu karara eklenmiştir.

YARGIÇ BUTKEVYCH' İN KARŞI OY YAZISI

Üzülerek belirtirim ki, böyle bir kararı kabul edemem. Ben, insan hakları ihlallerinin artması sonucunu doğurabilecekse, vevki yüce amaçlardan esinleniyor olsa bile polisin mücadele edilmeyen hareketlerindeki endişeyi paylaşmaya hazırım. Eğer bütün olarak toplumun hak ve özgürlüklerinden sarfı nazar edilerek, tek başına bir kişinin hakları ve özgürlükleri göz önünde alınır, bireyin haklarının gözetilmesi sonucu çıkmalıdır. Dahası, bazı hak ve özgürlükleri göz önünde alarak, bunları diğerlerinden bağımsız addedemeyiz çünkü onlar mutlak haklar değildir. Bireyin haklarının sınırlanmasının savunulmasında, toplumun diğer üyelerinin haklarının korunmasını düzenleyen haklar karşısında bir ölçünün olması gerekmektedir.

Bilhassa, tehlike halini almış, örneğin; zorla insan organlarının elde edilmesi, insan ticareti, fuşşa zorlama, terörizm, kitle imha silahlarının hukuka aykırı ticareti ve uyuşturucu ticareti suçlarıyla ilgili toplum için bir kaygı duyulduğunda, bunun gibi bir dengeyi gözetmede ayrıca bir dikkat gösterilmelidir.

Dava konusu olayda başvuran, bir suç (cezayı gerektiren cürüm) işlediğini bilmekteydi. Olayda o, kendisinden eroin satın almayı talep edenlerin polis memurları olduğunu bilmiyordu ki, bu durum olayın özünü değiştirmez.

Diğerlerine ilaveten, "gizli ajanların" tıpkı bir "provakatör ajan" olarak görev yaptığı değerlendirilmesi argümanı bu olayda inandırıcı olmayan bir argümandır. Ulusal mahkemenin yargılama dokümanları referanslarında, "velevki bunlar ajan provakatörler olsa" cümlesi aslında bunlar "provakatörler" di anlamına gelmez. Her hangi bir toplumda,

uyuşturucu satıcısı bir kişi, başka her hangi bir gerekli izni olmadığına bakılmaksızın, üçüncü kişilerin zarar görmesine neden olacağını bilir ya da bilmelidir. Dahası, savunmasının bir parçası olarak başka birini "provakatör" olarak suçlamak başvuran (suç işleyen) için zor değildir. Ayrıca, bu gibi durumlarda "gizli ajanın" kullanılmasına mevzuat, yasalar müsaade etmektedir.

Aynı zamanda, kanaatime göre, ulusal yargı organları kararlarında münhasıran iki polis memurunun deliline dayandığı, mahkeme dokümanlarında sarih (açık anlaşılabilir) değildir.

Ben, Komisyon tarafından gerçekler üzerine tesis edilen yargı kararları ile aynı fikirdeyim. Kaldı ki, bu kararın niteliğine dair endişelerimin temelindeki bu kararlar için sunulan gerçeklere katılmam mümkün değildir.